

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
նշ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

ԿՈՄՅԵՐԻՏԱԿԱՆ

ԳՐՈՂՆԵՐ

ԱՂԱՎՆԻ

ԱՐՏԵՐԻ ԼԻՐԻԿԱՆ

ՊԵՏՏՐԱՏ
ՑԵՆԿԱՆ

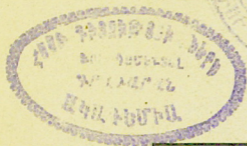
1930

ԱՂԱՎՆԻ

ԱՐՏԵՐԻ ԼԻՐԻԿԱՆ

~~17706~~ A I 8060

0861 SUJ39w

ՀԱՅՊՈԼԻԳՐԱՖԻ ՏՊԱՐԱՆ
ՊԵՏՐՈՍ № 1457.
ՊԱՏՎԵՐ 586
ԳՐԱՌԵՊԳԼԽՎԱՐ 6003 (բ)
ՏԻՐԱԺ 2500

ԱՐՏԵՐԻ ԼԻՐԻԿԱՆ

Հասան արտերն արծաթ ,
Հասան անուշ ,
Ծովի պես յերան մարմանդ
Ու քաղցրանուշ :

Վասիլի հասկերը հողին
Իջան անահ ,
Սիրտս արտի պես հղի ,
Ծփաց հանդարտ :

Հասեց քրտինքն առատ ,
Հասուն արատւմ ,
Ինչպէս վասիլը մարմանդ
Ու միշտ խնդուն :

Ու յերգերս ծծեցին
Հուրը ամռան ,
Վասիլի հասկիս չհուղկեցին
Ու ամբացան :

Հետս վարպէս լեռնադրուր ,
Ստախների տակ
Կարկաչեցին քաղցրալուր
Ու սասնորակ :

Հոսի՛ր, ի՛մ յերգի առաւ
Ու քրտինք վարար :
Յեղի՛ր ջինջ ու անհատնում ,
Հասկի համար :

Յես կսիրեմ իմ յերկրի
Հասկերը վոսկի ,
Ինչպես թրթիւր յերգի՛ ,
Կամ քրոջ խոսքի :

Յե՛վ քաղցրորեն կվարովեմ
Մեր արտերին ,
Ինչպես մի քույր՝ սիրասուն
Ու մտերիմ :

Վոսկեծամբիկ մեր արտեր,
Արծաթածուփ ու սիրուն,
Յես ինչքան եմ յերագել—
Տեսնել ձեզ հասուն:

Ձեր վոսկեվոր բերքին՝
Լի և հուսաշող,
Յես հատել եմ աչքերն իմ՝
Վճիտ ժպտացող:

Վորպես անգին որորան
Ու անուշ հանգիստ,
Միշտ իջել ե ինձ վրա,
Ձեր ծփանքը ջինջ:

Ու աչքերով մտերիմ,
Ժպիտաներով՝ շող,
Ինչքա՛ն յես գուրդուրել եմ
Ձեր հասկերն հասնող:

.

Շողում եք ինչպես դոհար,
Ինչպես հասուն միրգ,
Հասկեր վոսկե կոհակ
Պարզել եք յերկրիս :

Արտե՛ր, կրկին մտերիմ
Իմ քույրերն եք դուք
Ու իջնում ե իմ սրտին,
Ձեր յերգը խնդում :

Հուսապարտիակ ծիլերիդ—
Յերգերն իմ առու,
Կարկաչում են սարդ ու ջինջ—
Կանաչ հանդերում :

30 Թ. Յերևան.

Շ Ի Ր Ա Կ Ո Ի Մ

Մանկահան սրեր, մանկության կարտա—
 Անուշ փարփում և հովը իմ դեմքին,
 Ահա կաճանն ու մասրենին ծանոթ,
 Վագում և դլարթ սովակը կրկին:

Ու դռնից նայող նորահարսի սկս—
 Արեն և կախվել ծանոթ բլուրից,
 Նրան նայելիս միշտ հիշում եմ յես,
 Մի դորշ մանկություն, վոր հուզել և ինձ:

Իմ մո՛ւլթ մանկություն, վոր կարտան հասկի
 Քեզ տոչորում ճը այնպես ջինջ ու խոր,
 Սպասում եյիր, վոր արտը հասնի,
 Բայց հողն-եր լալիս՝ անքերբի, տիտւր:

Ու այն ամառը, ինչպես հիշանդ քույր,
 Կարտտ սառ ջրի, դեմից նայում եր.
 Փարվել եր անհույս, դրկել արտ ու թումբ,
 Վախտ հասկերը և որորվում եր:

Հողնած ճոռում եր յերկանիւ մի սայլ,
 Տխուր հորովելն եր դանդաղ մարում.
 Պաղ նայում եյին մի դուլդ աչք մոայլ,
 Իսկ սև ճակատից քրտինք եր ծորում:

Անդոյացել ե այդ մանկությունը իմ ,
 Ու բարձրացել եմ այն մասրենու պես .
 Ծիծաղն ե նստում իմ մութ աչքերին ,
 Յերբ այս բիլ ամառը դիտում եմ յես :

Ծանոթ են բոլոր ճամբեքը կանաչ ,
 Հասուն արտերն են ծիծաղում իմ դեմ ,
 Վորպես շորորան նորահարս դառած ,
 Վոր ջրի ճամբին լուռ շտապում են :

Պողպատի նժույզն ե ուրախ հեռւմ
 Ու ծուխ բաց թողնում սև ոունդներից .
 Արծաթ ծովի պես հասկն ե որորվում
 Ու նազով նստում կանաչ թումբերին :

Ծանոթ մի տղա հեծվորի նման ,
 Արտերը հնձող նժույզն ե սանձել ,
 Ու լուրթ աչքերից ժպիտը նրա ,
 Արտերի վրա յե մեղմ տարածվել :

Արտերի ուղին դոփող նժույզը
 Թռչում ե առաջ , վորպես սուրհանդակ .
 Նա ավետում ե այս ամռան ուժը
 Ու սայլն ե թախծում հին սլատերի տակ :

Գանգրահե՛ր տղա , մտերի՛մ Շիրակ ,
 Քո կանաչ դաշտում մետաղը զնդաց ,
 Նրա յերգերով , իմ անո՛ւշ սիրած՝
 Քո բողբոջները անվախ բարձրացան :

ՄԱՅԻՍՅԱՆ ՎԵՐՀՈՒՇ

Հուշ դարձող մի քաղաք, հազարամյա ծերուկ,
Այսօր հիշում եմ դեռ աղստ, աղստ .

Վորպես մորթված յեղ, ճանապարհի յիշում—
Նա հեռւմ եր հիվանդ ու արնաթոր :

1.

Հեռու կայարանից սև սուլիչը ճչաց,
Բարձրացավ մի բռունցք այս քաղաքում .
Փողոցում յերգեցին մարդիկ լմբոստացած,
Հետո ընկան արնոտ բարիկաղում :

Մահու նման քինոտ մատուցերը պայթեց,
Պատառ պատառ յեղավ մի արնազուլն դրոշ,
Ու արյունը հոսեց, ալ արյունը ներկեց
Հողը՝ չոր ու պտպակ, հողը՝ ամուլ ու գորշ :

Ու լսիրը քրքջաց այն բանդիտը հարբած—
Իր հաղթութեամբ սուտ ու վարկյանական,
Իսկ նա, դեռ յերգում եր Մայիսյան Սյուարաց,
Հողաթումբի վրա արնոտ ընկած . . .

2.

Մանո՛ւկ, ի՛մ նոր քաղաք, մենք չենք տեսել նրանց
Արյունահեղ կռիվն այգաբացի համար,
Բայց յեկել ենք վոտքի մեծ մաքառման դիմաց
Ու կովում ենք փայլուն մեր վիճակի համար :

Հոնդում ե յերկաթուղին,
Լուսաստրար կայարանում,
Ո՞վ ե այն, ո՞վ— յերկաթեղին,
Վոր կալերի ավին ե բաղխում:

Մե՛ր դյուղաստան, մեր տուն, հող,
Արդյոք ի՞նչ փք դդում ձեր մեջ—
Այդ գութա՛նն ե յերկաթեղին,
Գյուղ և մտնում հոգարտ ու սեղ:

Ո՛ր, դու ժպտոտ անշուք մեր հյուղ,
Մնույժ աթարների սրբան.
Նա կսանրե դորչ արտ ու թումբ
Ու կիռի հասկի սալան:

Յե՛վ նա կընկնի—թառը մաշված,
Հիվանդ սայլը ել չի ճոռա,
Մինչ առաջոտ ու լուսաբաց,
Նա կգնդա դաշտի վրա:

ԲԱԺԱՆՈՒՄ

Վեռնիկն .

Բաժանվեցինք ճամբի վրա ,
Յերկաթաշեն կայարանում ,
Յերբ առաջիտան եր հուրհրան
Ու սուլիչը , խրոխտ յերգում :

Ա՛խ , այդ սուլիչը շողեթոք ,
Քո յերդի պես անուշ դնդաց ,
Բաժանվեցինք սիրով խնդուն
Ու սրազ ուխտը հեկեկաց :

Առաջիտ եր մեր ջաղաքում ,
Ու արեն եր խփել վրան ,
Ծավալվում եր մի մաքառում ,
Քրտնում եյին մեջք ու մկան :

Սխառանքն եր հորդել մեզ մոտ ,
Կուում եյինք կեսորը բիլ ,
Վոր կեսորին հորրազոր
Կանդնի ուժը ձեռքի , մաքի :

Հիմա փոկերն են աղմկում
 Ու մկաններ լարվում են հար,
 Գիտեմ հեռու քո հյուսիսում,
 Կրկին ձեռքն ե ստեղծարար:

Կրկին ձեռքն ե ստեղծարար,
 Ու շողում են կապույտ աչքեր...
 Յերբ դուք կերտեք, յերբ մենք կերտենք,
 Կրկին կասեմ «բարև!», ընկեր»...

Այստեղ պատը բարձրանում ե,
 Ընկերներդ քար են կրում,
 Յեվ յես կերտում ու հիշում եմ
 Պոեա տղա, քեզ իմ մտքում:

Ու քո բաժին քարն ու կիրը
 Մենք ենք տանում ձեռքով, յուսով
 Գիտեմ՝ աշխտեղ ել յերկիրը
 Դու յես մղում պաղ ուլսով:

Ջահե՛լ ընկեր, սրե՛տ աղա,
 Մեքն կապված ենք՝ յուր ել լինեք,
 Կա մի դաղդյա՛հ ու բյուր մկան,
 Յեվ անբաժան մասնիկն ենք մենք:

ՅԵՐԵՎԱՆՈՒՄ

Յես լուռ շրջեցի կանաչ քաղաքում,
Պահած սրտումս՝ խոհ, ծիծաղ ու սեր,
Յերբ յերեկոն եր մեղմորեն իջնում
Ու վառվում ելին կաթնաշող լույսեր:

Յես նայում ելի ճերմակ լույսերին,
Ու այդ պարզ, շողուն լճակների մեջ
Յես կարդում ելի կոթնած խոհերիս,
Այս բիլ քաղաքի առորթան հուզիչ:

Յեվ իմ բեկոուն հայացքի դիմաց
Բարձրանում եր նա՝ շենքը լուսաշեն,
Մի բրնձկադեմ մարդ քլունդն առած՝
Շինում եր դռներ, լուսամուտ ու սեմ:

Յեվ քարն եր յերդում, յերդում եր շենքը—
«Պոե՛տ, այս ձեռքի կոխի՛ն ե խոլպախ,
Տե՛ս, ջնջվում ե հյուղերի հեռքը
Ու թմբությունը հին ասիական»:

Շենքն ինձ ասում եր. «յես բետոնածին,
Յես այս քարավուն քաղաքի հիմքն եմ,
Իմ հաղթանակին դու սթաճատ հայիր—
Դեռ թումբեր կառնեմ, խուլթեր կհարթեմ»:

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԻՆ

Առույզ խմբերը վառ մանուկների—
Մայթերն են դուրսում ամեն առավոտ,
Ժպտում են նրանց աչուկները բիւ
Ու բուրում վորպէս նոր բացվող կողբն :

Մատաղ քայլերն այդ մանուկների—
Իմ ջահել սրտի վրա յնչ դրվում
Ու հույսն է վառվում իմ դասակարգի,
Յերբ ճամբի վրա նրանք են յերգում :

Ու նրանց վճիտ, կապույտ բերքում
Կարդում եմ յես մեր պայծառ սպազան,
Այն, վոր հաղթութեան բաղդ է խոստանում
Ու լուրթ ծովի պէս փռվում ափից—ափ :

Մեր ջինջ արևն է ծիծաղում նրանց
Ու հողն է սնում կանաչ տունիկերը,
Փթթում են նրանք այս հողի վրա,
Ինչպէս այն սերմից յելնող հասկերը :

Դու նազում ես, յե'րեկո, դու նազում ես՝ հանդարտ
Ու առում ես, յե'րեկո, անցան թախիժ ու դարդ:
Յեղ որորվում ե սոսին—այն, վոր յես գես մանուկ,
Խաղում ե յի մինչ գիշեր, իջ մութ ստվերներում:

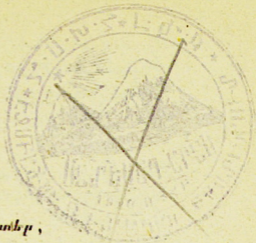
Հիմա պոետ եմ յես ու յերգեր եմ գրում,
Սոսին ծերուկ ե դարձել ու գլուխն ե թեքում:
Յերեկո', քո ստվերում շնջում ե սոսին—
«Ինչո՞ւ այցի շես գալիս, շես յերգում իմ մասին»:

Ախր ինչպե՞ս հեռանալ, ախր ինչպե՞ս թողնել—
Բետոճաշեն քաղաքի յերգն ինչպե՞ս չատել...
Այն, վոր մաքատումով, անդուլ կովով ե յիլել
Ու չի ուզում բնկնող վոչ մի թփի գիջել:

Ու այն բազուկները, վոր տանում են անդուլ
Յերկաթաշեն դարը ե ճամբա յեն հարթում,
Այստե՛ղ, ծեր սոսուց անդին ե մութ լիկի ստեպում
Հողը մետաղով են գինում ու խրամներ առնում:

Յեւ պոետն Նէ նրանց մեջ, նրանց հետ և անլում,
Ու իր հոգում հապար սեր, հուզումներ և բարդում •
Իսկ ձեռքերն ասում են—դու մեր մասին յերգիր,
Ահա կռիւլը մեր, ահա՛ յելնող յերկիր:

— Յերգի՛ր, խրոխտ ու սթարգ, մեր մաքառման մասին,
Չե՞ վոր դու մարդ ես՝ ջահել, հասել ենք միասին:
Յեւ պիլիկ ուսերիս վրա և ուսերիցս անդին
Խոսքը բռունցք և դառնում՝ յերկաթի, բետոնի:

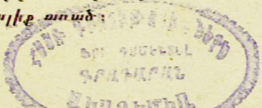
Մեր արտեր, կանաչ արտեր,
Ծովի պես ծփուն հասկեր—
Ձեզ սիրան իմ, յերզն իմ ահա,
Վարպես վառ արնոտ վարզեր:

Վարդենի կարմիր ու թեժ,
Արտերի թումբի իմ ծառ,
Ո՛ր, ինչպե՛ս հուպել ե թեզ
Արտերի յերզբ պայծառ:

Վարդենի պայծառատես,
Թումբերին կռթնած իմ թուփ.
Դու արտի արնե յերզն ես—
Ոչչում ես ամեն իրիկուն:

Արտերը յեղնում են, յել,
Արտերը համնում են հար.
Բացվում են, ծփում են տե՛ս
Լցվում են հասկով հաստառ:

Վարդենի, դալկահար թուփ,
Դուզում ես հասկի դիմաց.
Անցնում են խրամ ու թումբ
Հասկերը, ալիք առած:

17706
99084
H 8060

Մ'բասւմ ես, ստա'ր իմ թուփ,
Թռչնսմ են թերթերդ լուս,
Հասկն առաջ խրամ ու թնամբ,
Վա'րդենի, քեզ ո՞վ յերգի:

Ձեռքի դեմ, կամքի դեմ մեր,
Դու կընկնես յեկող զարուն,
Բա'ց կանենք սև ակոսներ
Վարդենու խոտքան ձորում:

2.

Վարդաձո՛ր, ի՞մ արտաձոր,
Տարածո՛ւն, անսահման արտ,
Ո՛ր, ուժն արս պի՛րկ և, հզոր
Դեռ կառնի բերդ ու խրամ:

3.

Յեւլ պոետն հասկի համար,
Մաքառող բազկի համար,
Պիտի իր յերգն առի—
Վարդենի՛, քե՛զ չե՛ն յերգի...

29 թ., Լենինական.

—————

Մ Ա Յ Ր Ս

Յերեկ եր, յերգեց մեր ալտոն լուսե,
Բռնեցի հեռու գյուղերի ուղին,
Կարտուր նրանց իմ սիրտը հուզեց,
Ու ալտոն կտրեց այն գորչ փոշուղին:

Ու անիվները փոշուտ ճամբեքում—
Վոլորագալար վազեցին առաջ,
Սպասում եր ինձ այնտեղ—գյուղակում
Մի քոսոտ տնակ ու մայրս՝ պատսպ:

Բարձրացավ ալտոն բլուրը կանաչ
Ու իջավ ներքև՝ սուրալով արագ,
Հնտո ժպիտով փուլեց իմ առաջ—
Մեր փոքրիկ գյուղը հյուղերով տափակ:

Ու մայրս գրկեց ձեռքերով զողջոջ,
Սիրով համբուրեց գլուխս զանդուր.
— Սիրելի՛ վորդի, քեզանից առաջ
Յեղաւ յես նրանց—կոխողի շարքում

Սիրոս փոթորկիկեց հրճվանքով ներքին,
Ու մութ աչքերս փայլեցին խինդով.
Խորին բերկրանքով ասի—մայրիկ իմ,
Լցվ' ի որերիս անմար յեռանդով:

Յեզ ավտոն ճչաց ճամբքի փոշում,
Մտամ մոտակա դյուլը դարիսին,
Յեռ տանում եյի իմ սրտում անշուք—
Մի ջահելացած պառավի պատկեր:

2.) Թ. Լենինական.

«ԲԱՅԼՇԵՎԻԿՅԱՆ ԱՇՆԱՆԱՑԱՆ» ՇԱՐԻԻՑ

1.

Բարձրարեզր՝ ըն մեր հող—
Քո թուամբերի վրա,
Ահա ծիլեր՝ յեղնող
Ու յերկաթի յերամ :

Գյուղեր գորշ ու հողի,
Վոր աչքերում պահած
Հազար վճիտ խոհեր
Ու հույսեր անմար . . .

Ու քանակներ՝ յեղնող՝
Չուղունե բազկի պես—
Ենտուպիաստի գրոհ
Դեպ հողն արեասենչ :

2.

Սուգվել ե անդարձ մանկության նստիլ
Ու մնացել ե մի փոքրիկ վերհուշ :
Ահա անցյալի դեղին կտավիլ
Ու վրան նազող մի հիվանդ աշուն :

Ահա՛ մի ծեր դեմք, մի գուլգուհի հին տրեխ,
Ու արտավարի անսիրտ հորովել,
Հետո, դառնում են սայլերը դանդաղ—
Աշունը խիստ եր, իսկ հողը՝ անսերմ...

3.

Հողն իմ բացել և իր գիրկն ու ծոցը,
Հողն իմ հասունե և, վորպես հարսնացու,
Իր վիրուն գրկում ամեն մի կոշտը
Տաք ծրարել և մի լիք սերմնացու:

Յեւ ի նոսրացրել յերկաթալեռամ,
Մարտի յեն յելել կանաչ դաշտերում,
Չուգունե ձեռքը բաշերի վրա,
Իմ բեղուն հողի շերտերն են շրջում:

Ենտուղիաստը—այն սևաչ տղան,
Սերմն և պահ տալիս հուսաշող հողում
Արգավանդ հողը իր կրծքի վրա—
Լիառատ բերքի հույսեր և վառում:

Ո՛ր, նա լավ գիտե, այն սերմող տղան,
Վոր ամեն սերմը, մի նոր հարված և,
Վատուժ թշնամու յուսերի վրա,
Յեւ նա սուր ցավից պիտի կազկանձե:

Յեւ յերկաթաբաշ ձիերի վրա,
Հաղար սերմնացան տղաներ դեռ կան,
Վոր ստեղծում են մեր գյուղի համար—
Բայլը կիկյան մի հաղթ աշնանացան:

ՄՐԳԱՀԱՍ

Վասիլուն արևի շիթերն են շողուն
Լցվել այս բազում դեղին սլորկերում .
Ու թփերի տակ նորից են լցվում
Քաղցրակաթ հյութով ու միշտ ծանրանում :

Սյու վողկույղներն են աչքերի պես վառ
Վոր դուրս են նայում դանդաք թփերից ,
Տվել ե նրանց հողը կենսաբար—
Իբ ամբողջ հյութով քաղցրածոր ու ջինջ :

Ու ծանրանում են ճյուղերը կանաչ—
Սղջիկների պես նազանքով ժպտում—
Սշունն ե իջնում , վոսկո՛ւն մրդահաս
Յերգերի պես վառ , լի ու վարարուն :

Իմ վոսկո՛ւն աշուն , անո՛ւչ մրդահաս ,
Ահա յերկաթի , բազկի տեմպերը .
Մեր սլորկ ուսերին դու նստիր հանդարտ ,
Թող անվախ հասնեն յերկրիս մրգերը :

ՅԵՐԿՈՒ ՅԵՐԳ. ՔՐՈՋՍ՝ ՆՎԱՐԴԻ ՀԻՇԱՏԱԿԻՆ

1.

Ինչքան կռիվ լինի ու ինչքան մարտ,
Ու ինչքան պատկերներ շողան բոցում,
Կրկին քեզ կհիշեմ, անո՛ւշ Նվարդ,
Վորպես մի սուր դաշույն աղջամուղջում :

Ձե՞՛ր վոր դու ապրեցիր, յերբ վառվում եր
Արնանման մի մարտ մեր աչքերում,
Ու մենք առնում եյինք անթիվ դիրքեր,
Յեւ վ քայլում եյիր դու մեր շարքերում :

Դու մի կասուտաչյա աղջիկ եյիր,
Յերբ դրսում վռոնում եր մի զնդացիր,
Սդոցում եր հազը վառողային
Քո կիսամեռ կյանքից անթիվ թելեր :

Նվա՛րդ, ընկար դեղին աքասու պիտ,
Արնածարավ աղջիկ, իմ մտերիմ,
Նորից առանք մենք նորանոր դիրքեր,
Հետևում թողնելով մի պաղ չիրիմ :

Հիմա բիւ արեւն ե խփել վրան ,
Ու մեր որն ե բացվել ցուքով մարմանդ ,
Բայց իմ յերգերում ու սրտիս վրա ,
Դեռ ապրում ե անմահ , մի լավ նվարդ :

Ու յերկու ջինջ աչքեր ինձ ասում են «Գնա' ,
Դու մի կանգնիր , կովիւր նրա համար ,
Վորի ջինջ հմայքով նվարդն ընկալ ,
Բայց բանակը հաղթեց հերոսաբար...»

2

Թվում ե թե նորից ինձ կանչում ե մի ձեռք
Ու պարզված ե կրկին մի սիրտ անհուն սիրով ,
Վորպես շուրջս հնչող մշտահոլով մի յերգ ,
Կրկին դեգերում ե մի աղջկա անուն :

Յեւ լցվում ե սիրտս լուսե կարոտով մի ,
Այնտեղ բողբոջում ե արնանման մի վարդ ,
Բորբոքվում անցած արնոտ որվա արփին
Ու դարձյալ կովում ե մի սևաչյա նվարդ :

Հիվանդ աղջիկն այն ուներ աչքեր մարվող ,
Ու մի արնածոր սիրտ , վորպես կարմիր դրոշ ,
Այլ ամենը տվեց , մեր բանակի մարտում
Ու գլորվեց , ընկալ խրամատում նա գորշ :

Քրոջական ափսոսանքն ե սիրտս կրծում...
Սակայն շուրջս այսոր բացվում են բիւ վարդեր .
Կրկին դրոշ , կոխվ , հաղթանակի ցնծում
Ու մարտի յին յեկել բյուր նվարդներ :

ՀԱՐՎԱԾԱՅԻՆՆԵՐԻ ՄՈՏ

Խփում են, անքում են; քրտնում հն նրանք—
Ս, յն տղաները կապույտ բլուպով,
Հե՛յ մեկ ել խփեցեք, խփեցեք արա՛դ
Յեղնե՛նք այս կռվից ուրախ յերեսով:

Նորից իջնում են, ու նորից անճում են,
Զարկերը, մեջքերը, ուսերը ջլուտ;
Մաքառման ժամերը հողմի պես թռչում են
Ու նրանց սրտերում հուզումներ բարդում:

Ահա նա՛—գալիս է յերբորդ սուրհանդակը
Դիրք առ դիրք խլում է բետոնի թումբեր,
Ուղինե՛րը մաքրե՛լ, վարար է ընթացքը,
Նա բերում է իր հետ դեռ հաղար մարտեր:

Դադդյահաների տոնն է, ամուխ հասցրեք,
Մեծ սլաախն քար ու կիր ավեք, և աղյուս,
Զկանգնե՛լ, չդադրե՛լ, չլքե՛լ յերբեք,
Դիրքերը պիտ առնե՛լ ենտուղիազմով:

Արթուն լինել պետք է, պետք է մարտում լինել—
Յերկաթի, բետոնի թումբերի վրա.
Մաքառումով պետք է վերջին բերդը առնել—
Կատարված պլանը թող պայծառ հուրհրա:

Ու նորից խփում են ջլապինդ ու հատու.
Մյն տղաները կապույտ բլուզով,
Բետոնի պատերն են որ որի բարձրանում—
Վոր մարտից մենք յեւնենք պայծառ յերեսով:

ԱՐՏԸ

Հասել ես իմ արտ,
Լցվել ես հասկով,
Մտնում ես հանդարտ
Ու անուշ նազով:

Գալիս ե քամին,
Տրորում ե քեզ
Ու ջահել սիրտն իմ—
Դու մեղմ հուզում ես:

Կանգնում եմ քո դեմ,
Ժպտում ես անուշ,
Վառելով իմ մեջ
Հազար սեր ու հուշ:

Յելել եմ յես ել
Կո հասկերի պես
Հույսերով հասուն
Ու փարվում եմ քեզ:

Յերկաթե սիրով,
Կիզել եմ սիրտս,
Լցված հույսերով,
Հյուսում եմ յերգս:

Ու իջնում ե իմ
Աչքերի վրա—
Բո հասկի խինդը
Արժաթած իծալ :

Դու հասկեր կտաս ,
Յեւ՝ զնդուն յերգեր ,
Լու մենք կհուզենք
Դեռ հազար սրտեր :

ՊՈՆՏԱԿԱՆ

Աշնան մի գիշեր նա կմահանա,
Ու սոսիները անձայն կորորվեն
Խոհերդ կիջնեն, լուռ կծանրանան,
Յեվ դու չես ուզի ել նրան հիշել...

Դու կբարձրանաս դալար սոսու պես,
Կսիրես կյանքը, ինչպես մի որ նա,
Ու կռիվներում դու ել կհուզվես,
Յեվ վառ քնարով կը յերգես նրան:

Ու կծանրանա քո մարդի վրա,
Ինչպես պտղատու ծառը մրդերով,
Կհնչե կրկին որվա սիմֆոնիան—
Յեվ քո մեջ վաղը կելնե պայքարով...

Կհրես «վաղը» քո մեջ անարտունջ,
Յի՛վ յերբ նա յելնի ու դառնա այսօր,
Դու յես կքաշվես պայքարից անխոնջ,
Ասպարեզ կիջնեն ուրիշ պոետներ:

ԳՅՈՒՂՈՒՄ

Աժեն թիփ հետ կապված
Մի հուշ ունեմ, --
Իմ դեպնաշարս անցյալի
Մքլած հյուղեր:

Յեզ շրջում եմ անուղար,
Արտերի մեջ,
Թւերն ունեն պատմության
Մի տխուր եջ:

Այստեղ ծերուկն է շրջի,
Գլխակախ է լուռ,
Ու ցամաք հողն է թրջել,
Յերկու արցունք...

Սակայն դեմից լսվում է
Մի կարկաչյուն,
Այն ո՞վ է, այն աղջիկը,
Դեղին արտում...

Նա մեռաղով է հնձում
Հասուն հասկը.
Դեմից վազում է, հարդում
Պազ գետակը:

Ու իր ծավի աչքերում ,
Արտերի խինդը—
Հասկի խուրձեր և բարդում
Այն աղջիկը :

Տրակտորի'ստ իմ ընկեր ,
Արևչո'ղ աղջիկ ,
Ո' պիրկ են քո ձեռքերը ,
Հաղթ ու ճարպիկ :

Ու արևչող աչքերիդ
Ցուքի դիմաց
Յես դնում եմ յերգերն իմ
Բազկիդ համար :

ԱՇՆԱՆ ՎԵՐՀՈՒՇ

Յես այսօր հիշում եմ մի ծեր աշուն .
Մարվող աչքերի պես նա նայում էր ,
Աշնան միզում չըջող մի վորր մանուկ ,
Քոր ամուլ դաշտերում զեզերում էր :

Թեախախտ աշունը խշխշում էր ,
(Ո՛ր իմ անցած մանկություն զեղնագեմ)
Աշնանայի՛ն լուսին քեզ հիշում եմ
Ջարդված ախտեյի պես մուսյլ ու թեն :

Այն վորր մանկան համար ուրիշ յերազ ,
Ուրիշ կարոտ չկար արտից բացի ,
Ուր կուզեր նա չըջել ուրախ , անլաց
Յեզ սպասել , վոր չեկ արտը հասնի :

Բայց չհասավ արտը , աշունն յեկավ ,
Պապակ հողը միայն ախուր թախծեց ,
Թումբի վրա վոչ մի հասկ չհասավ ,
Միայն գյուղն էր հեռւմ քամոզ քաղցից :

(Ո՛ր վորբացած մանուկ , իմ լսե՛ղծ ընկեր ,
Ի՞նչ էյիր վորոնում այն մշուշում ,
Յերբ հեծում էր հողը չոր ու ափեր
Ու հույսի վոչ մի սերմ ել չէր ճայթում) :

Յես հիմա քայլում եմ ծանոթ դաշտով,
 Ուր հայրս ջրել է մի կտոր հող,
 Հետո հիվանդ յեղով լուռ ու տրտում
 Փորփրել է արտն իր խոպան ու չոր:

Նա հողում թաղել է նվազ սերմեր,
 Սպասել է յերկար, վոր կանաչեն,
 Լացել են աչքերը մռայլ ու թե՛ն
 Ու աշունն է թախծել հորս կանչից:

Բայց յես հիմա դաշտում մի այլ արավոր,
 Տեսնո՛ւմ եմ կենսախինդ հողն է վարում,
 Նա ուրիշ մի հույսի սերմ է թաղում,
 Վոր հուսաշող ծլի հաջորդ դարուն:

Իմ դեմ ծանրանում է մի այլ աշուն,
 Վոսկե դանդուր մանկան զվարթ ճիչով
 Հողի առատ բերքն է անուշ խշշում,
 Ու մեր յերզն է վաղում զիլ կարկաչով:

Հազարների կերտած ջահել յերկիր,
 Յես տեսնում եմ հասնող արտերը քո,
 Ինձ հուզում է պայքարը գեղջուկի—
 Ու հաղթող աչքերի փայլը հորդող:

Աշո՛ւն վոսկեպանդուր, անուշ յեղբայր,
 Ահա բազուկները մեր մտերիմ,
 Ու զիլ յերգերը մեր ստեղծարար,
 Բեղուն հողին քս և ճայթող սերմին:

Դու ծանրացիր խինդով մեր ուտերին ,
Ու թող յերկրիս բերքը լինի առատ .
Վողջո՛ւյն հողը գինսող հազարներին ,
Հացի ու յերկաթի գյուղին անպարտ :

ՅԵՐԿՈՒ ՍՈՍԻ

Իմ պատի տակ խշշում են
Դեռ յերկու սոսի .
Ու ինձ հաճախ ասում են—
—Պոե'տ , մեզ լսիր :

Սյդ սոսիներն հասել են
Ու կուացել ,
Ո' ինչքան բուք են տեսել
Ու ինչքան անձրև :

Մորս վարսերի պես լ'ու
Ճերմակել են .
— Սոսի' ստար , հեռու քույր ,
Ձեզ մտուացել եմ :

Առավոտ , լուսարացին
Չարթնում են նրանք—
Յերկու ծերացած սոսի
Թումբի վրա :

Ու ծափում են , նվաղում
Մի պաղ պարերդ
Խշշում են , դրկում իրար՝
Մեղմ ու անսեր :

Ու անցնում են սրբնիկաց
Նրանց տակով,
Յերկու աղջիկ գլխարաց
Ու մի մանուկ :

Նրանք զործի յեն դնում
Լուս ու հանգիստ,
Մոտիները յերգում են
— Մեզ ի՞նչ, մեզ ի՞նչ . . .

Սյու աղջիկները պայծաս
Մեր առավոտն են,
Վոր մաքառումով համաս—
Միշտ բարձրանում է :

Մոտիներ ճերմակավարս,
Աղջիկների դեմ
Դուք կթեքվե՛ք մեղմարար,
Մի լուսադեմ . . .

Ու դեռ կքայլեն նրանք,
Կարչավեն,
Կյարեն կամք ու մկան՝
Պարզած ձեր դեմ :

ՄԻ ՄԱՆԿԱՆ ՀԱՄԱՐ

Ե՛ր, իմ կայտա՛ռ բարեկամ,
Գեղատպիտ ու պայծառ,
Քեզ եմ յերզում այս անդամ
Իմ նո՛ր սոսի, իմ լա՛վ ծառ:

Ճամբի վրա յես բուսել,
Բարձրացել ես գեղուղեչ.
Պոետի սիրտն ես հուշել
Քաղցրահնչյուն յերգի պես:

Ու հասնում ես իմ դիմաց,
Ի՛մ կապուտաչ բարեկամ,
Ոճրանում ես որ առաջ--
Դասակարգի թևի տակ:

Վաղը դիրքերը կաննես,
Վաղը կլինես մուրճահա՛ր
Իմ նո՛ր սոսի գեղուղեչ,
Իմ մանկակա՛ն բարեկամ:

Յեվ քս լիսքրիկ ձևքերով
Պիտի վարես մի դաղքահ,
Յես իմ վճիռ յերգերով,
Կրկին քեզ այցի կգամ:

Ի՛մ հուսատու, դարար ծառ
Բո աչքերի ծովի մեջ—
Կշողա պարզ ու պայծաս,
Դատակարգի կամ ջը մեր:

Վաղը կլինես մուրճահար,
Վաղը գաղղյահ կվարես,
Դրոշ իմ, մաքուր, պայծաս,
Բարեկամ իմ լուսերես:

Լենինական 30 Թ. 5/Մ.

Բացվում են բողբոջները յերկրի,
 Գարունն է լինում կրկին,
 Գարնան պես ժպտունն իմ մանկիկ
 Վազում ես թեթև, վորպես վիթ:

Այս յերկրի նախշուն դարնան պես,
 Գլգլան ջրերի պես կապուտաչ,
 Աճում ես մանուկ իմ ժպտերես,
 Մեր դաշտերում բուրող ու կանաչ:

Մանուկ իմ, քո կյանքի դարունը
 Բացվում է պայծառ ու արևուն,
 Ի՛մ փոքրիկ, քո համառ աճումը
 Լցնում է սիրտս յերգերով:

Քեզ նման կայտառ յերկիրն իմ,
 Քեզ նման հարաճուն մի մանուկ,
 Փոքրիկ իմ, ընկե՛ր իմ, անդին—
 Ամբացող այս յերկրի դարուն:

Ինչ լա՛վ է մի դարուն լինել,
 Քեզ նման մի վտակ՝ կարկաջուն,
 Ինչ լա՛վ է կրկին մանկանալ,
 Ու լինել քեզ նման հարաճուն:

Ու ծծել բուրմունքն այս կյանքի,
 Այս յերկրի վերելքն ապրել,
 Կանաչել կրկին ու կրկին
 Ու յերբեք, յերբեք չսպառվել:

Սիրեցիր բարդուն
Ու ինձ հետ չեկար,
Հեռու յես արդեն
Ու ոտարական...

Յես չտխրեցի,
Յերբ ասիր՝ «չավ չե՛ս»,
Նրանց սկես հազի,
Վոր միշտ սիրեմ քեզ»...

Դու չդիտեցիր,
Վոր յես հասարակ
Մի աղջիկ եյի,
Առանց շուք ու դարդ...

Յես սիրում եյի
Մեր առօրյան մեծ,
Իսկ դու՝ մի բարդի—
Այս մեծ անտառից:

Կառչեցիր բարդուն
Ու ինձ հետ չեկար,
Հեռու յես արդեն
Ու ոտարական:

ԲԵՐՔԻ ԼԻՐԻԿԱՆ

Իմ յերկրի միրզն ե աղջկա պես վսու
Ու նույնքան ժպտուն բարձրացել հողից,
Անուշ խշշոցը, բուրմունքը նրա,
Վառում ե հազար հույսեր, շող ու ջինջ:

Ու զանգուրները թավիշ բամբակի,
Քուլա առ քուլա սլացել են վեր,
Բացվել են վորպես մանկան բիլ ժպիտ
Ու վերից նայող գարնան ջինջ արև...

Հողե մկաններ, մեջքեր ջլապինդ,
Քրտնում են հանուն հասուն բամբակի.
Ու դեղջիական դեմքեր բյուրանան...
Սփռում են, վառում մի անհուն ժպիտ:

Ու մեր յերկիրն ե, դյուղն ե ամրանում
Կռթնած բամբակի ու հացի ուսին.
Արտերի դիմաց մի ծով մաքառում,
Մի հաղթ գրոհ ե հեղեղում կրկին:

30 թ. Սամաղար:

«ԳԵՂՋԱՍԿԱՆ» ՇԱՐԻԻՑ

Արեն ելալ շողք արեց,
Դոչը պաչեց սարի.
Իմ աղբերը վար արեց,
Արտը ցանեց գարի:

Իբեկունը դով արեց,
Աղբերս եկալ հանդեց,
Մեկն ուրախ խաբար բերեց
Իմ բայլչեիկ յարից:

Գարունն եկալ կանաչով
Մեր արտերը կակղեց,
Են դարունը կարկաջուն,
Յարիս իր հետ բերեց:

Ջան են տարին, լալ տարին
Արտն արեցինք դարի,
Ջան արև իմ, ջան արև
Բանակային յարի:

Արևն ելավ, շողքը դցեց
Հանդի վրա, Սոնա՛ ջան
Հորձանք տվեց ու սլավաց՝
Վոսկե արտը շորորան:

Յորնի արտը տես ինչպես վառ,
Շողշողում է անո՛ւշ ջան,
Վոսկեծամիկ աղջկա նման,
Նաղկաում է, յարո՛ ջան:

Ջրանցքն եկել արտը ջրել,
Արտն հասել է, Սո՛նա ջան,
Հասկը յելել, հերկը ծածկել,
Շորորում է, յարո՛ ջան...

Դեպի կալը քշին դառը,
Շող կեսորը հա՛ կղա,
Բերքով առատ ես ամառը,
Յերգ է բերել, հուրհրան...

Տե՛ս քաղաքից ինչ է բերել,
Կեպիավոր են տղեն,
Մեր արտերին խինդ է բերել
Ու տրակառը, են տղեն:

Թեղ քչտի՛ գնանք արտը,
Կուրեկտիվով հունձ անենք,
Լիքն ե յերգով ես իմ սիրտը,
Են մաշինով հունձ անենք:

Արեն ելավ, արտը ծփաց,
Քամին յերգեց, Մս'նա ջան,
Մեր մաշինը արտը գնաց
Դե՛ շաասլիր, յա՛րո ջան:

29 թ. Լենինական

ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ՅԵՐԳ

Հերոսական յերկրի,
Հերոսական վերելք
Թո՛ղ, վոր իմ սիրտը նորից
Քո մարտը գովերգես :

Մեր հողաշեն ու խոնավ
Այն խրճիթի դիմաց
Յերեկ բարձացավ մի պատ
Ու մի ուելս ճոճուաց :

Իրիկվանից մինչև լույս
Աշխատեցին նրանք—
Տղաները, — քարազուն
Այն մեծ պատի վրա :

Ու առավոտ, յերբ հանեց
Արևը մի շեկշող,
Վերջին բեռը ղատարկեց
Մի տղա քար կրող :

Ու ներս մտան դռներից
Ջահել մայր ու մանուկ,
Այս քարակերտ մեծ տնից—
Լավեց ուրախ մի աղմուկ :

ԾԻՆԵԼՈՒՅՁԸ .

Բարձրացել ե գեպի վեր , ծխնելույլը բետոն
Ու կոկորդից քուլաները յերկինք ե թքում ,
Իսկ ներսում հրե լավան դալարվում ե տենդով
Ու դարսպած մաշկերոյ բազուկներն են պրկվում :

Հետո թչչում ե լավան , սողում տաշտակներով
Ու բախաչյա մի տղա Ֆորմաներ ե ձուլում ,
Եկկ պղինձը սահում ե ցեմենտի առվակով
Ու այրում ե աչք ու հոնք , յերեսներ ե կիզում :

Ծխնելույլը հանում ե ասեղադոչ մի ճիչ
Ու կոկորդից չարտում քուլանները մրի
Վախից անտառի խորքում լուում ե ամեն ինչ
Խելակորույս երեսներն են վախչում անտառից :

Իսկ սեւաչյա են տղան Ֆորմաներ ե ձուլում
Ու լեռնացող շողու մեջ ձուլվում են կամք ու ձեռք . . .
Ծխնելույլը ծխում անտառամերձ ձորում
Ու վախչում ե սկյուռք կաղնու ծառն ի վեր :

Այլահավերդի 29 թ .

ՀԱՍԱՐԱԿ ՏՂԱՆ

Ենտուզիաստ ե նա, մի հասարակ տղա,
Բազում դադգյահներից մեկի առաջ.
Յերբ տալիս ե ծեզին գործի ազդանշան,
Նա դեպոյ յե դալիս ամենքից ստաջ:

Քրտնում են, հետո կարմրում են ուժից
Այն հասարակ աղի բազուկները մրտտ.
Ու կեսորվան դիմաց սողում ե դեպոյից—
Անիմները յուղած մի պարափող:

— Այս ե՛լ ճամբու դրինք,--հրճվում ե տղան
Ու ծիծաղն ե նստում լուրթ աչքերին,
Իսկ յերկաթն ասում ե. «Դե՛հ, հարվածի՛ր ի վան,
Վոր յես հպարտ սողած դեպոներից»...

Հասարակ ու համեստ ենտուզիաստ ե նա,
Բայց նա հազար ե, բյուր, ու բոլորն ել իր պեռ,
Նրանք արթնանում են յերբ ազդանշան տա,
Ու ուելսը ուղի նոր պարափող:

ՄԱՆԱԾԱԳՈՐԾՆԵՐԻՆ

Մթնշաղի դիմաց, խրամների վրա
Ու հողային հյուղի պատերն ի վեր,
Բացվում, ծախարվում և մի հուրհրան կտավ,
Տարածելով շեկ ու բեկուն լույսեր :

Ու աչքերի վրա, բյուր բերերի վրա,
Այդ կտավի փայլն և չաքում հանդիսա,
Տարածվում և փայլը, խփում ճերմակ վրան
Ու նեղվում և բյուր բերերից անդին :

Բազմաթիվ կոներով այն շիկահեր մարդիկ—
Ճամբաներն են հարթում մեր կտավի,
Բյուր ձեռքերը նրանց ու մատները պիրկ
Հյուսում են շապիկներ՝ շող ու ծալի :

Բարձրանում և արևն ու խփում և վրան,
Չուրվում և կտավի ճերմակ փայլին—
Ո՛ր, արեչո՛ղ շապիկ բամբակաչեն վրան,
Գու անդսրըն ևս նրանց հոգե մաշկի :

Հաղթում և բամբակը—գանդուր արտերի,
Գույնզույն կտերն և մեր դիմաց,
Պատերն ի վեր ահա ծածկոցը հյուղերի
Ու լվացումը սճոռքի ծխակալած :

ՆԱՄԱԿ ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԻՆ

Յերիտրանվար Գուրգենի հիշատակին

Պոետ լինելուց բացի,
Քաղաքացի յեմ յես,
Գրում եմ ձեզ մի բացիկ,
Բանլո՛ր ընկերներ:

Յեւ ունեյի մի ընկեր,
Գուրգեն անունով,
Նա շիկահեր տղա յեր,
Դեռ քսան տարու . .

Աշխատում եր քաղաքի
Մեծ կայարանում—
Հրամանատար դադգյահի,
Ենտուղիաստ խոհուն:

Նա մետաղ եր ձուլում,
Կարկատում պարալոդ
Յեվ մի տխուր իրիկուն
Չվերադարձալ տուն:

Ընկալ դադգյահի առաջ
Պարալոդի համար,
Բայց անխիլը ճուռաց
Ու փոկը կանգ չառալ:

Նրանք հազար են անթիվ
Ու գոհերի զխմաց—
Կարկիկեն ավելի
Բարում ձեռք ու մկան :

Յեւ յեթե ուրիշ Գուրդեն,
Կամ Միսակ պակասի,
Պսեաք զեպս կզա,
Վարդեն քաղաքացի :

Լենինական 29 թ .

ԹՈՒՐԻ ՍԻՔԸ

Տեսել ես դու քարեր՝
Պղնձի պես դեղին,
Դու ավազ ես տեսել,
Բարակ ծառեր:

Քայլել ես դու դանդաղ՝
Վերստեր, վերստեր,
Յեր մաշված լուսինը
բարձրացել է:

Վտոնացել ե քամին,
Արասալել սառույցը,
Բայց քնել են Ալադադի
լեռները...

Դու քայլել ես դանդաղ,
Ու դանդիւզ դնողը
Ձի վանել լեռների
Պուլ թմբիրը:

Տեսնո՞ւմ ես՝ քանդել են հողը դեղին
Ու ջրերն են հուլվում Բալխաշի,
Այն ո՞վ է, ո՞վ է այն յերկաթեղեն
Թառանջում է այս յերկրում ավաղի:

Այդ յերկաթն է դալիս—մահու ուրաղ,
Դեզնատերև ծառին, քարին կարկամ
Ու անուժ մեռնում է արևից բարկ,
Դաշտի թմբությունը անհյուսիսն էլ:

Անապատում ձգված մի սպառ ջրանցք
Նազով դղվում է Բալախաչից,
Նա սիրով դղվում է ամապին տաք,
Վոր մեր դցած ճերմակ սերմը աճի:

Ու սպում են յերկար, վերստե՛ր, վերստեր,
Յերկաթե դժերը ցուրտ ու ցնցող.
Այն նժույզն է դալիս—Կարա-Այդրը,
Ու ժպտում նրան կայսակեցին:

Նա յեկել է, յերկաթ Կարա-Այդրը
Ու գանձեր են բացվում, հորե՛ր, հանքեր,
Մեր բազուկն է նա, մեր սպասած հյուրը—
Անապատում վառած լուսե ջահել:

ՀՐԱԺԵՇՏ ՈՒՂՏԻՆ

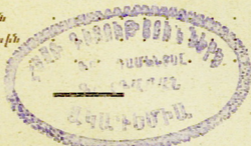
Անտպատի իմ նալ, իմ սիրելի
Դու կմնաս կապված վախա ծառին,
Յերբ հիվանդ մահիկը յեյնի էյի,
Ու յեղենու ճյուղին անխոս թառի:

Յեվ կպարզես հեռուն՝ աչքերդ լուրթ,
Կերպես մտքով վերստեր, վերստեր,
Ու կմնաս սարքապ, իմ ծերուկ ուզա,
Յերբ ամպերից տեղան ջինջ փաթիլներ:

Կփակվեն կոտերդ լուռ կրնկնես,
Բայց կվազի նորից Կարա-Այդդ.
Մետաղը հրաժեշտ կկարդա քեզ,
Յեվ շուրջդ կծափես թուրք-Սիրիբը:

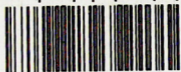

1.	Արտերի լիբրիան	1
2.	***	5
3.	Շիրակում	7
4.	Մայիսի վերջուշ	9
5.	***	10
6.	Բաժանում	11
7.	Յերեանում	13
8.	Մանուկներին	14
9.	***	15
10.	***	17
11.	Մայրս	19
12.	«Բայլչի իկյան աշնանացան» շարքից	21
13.	Մրդահաս	23
14.	Յերկու յերդ քրոջս՝ նվարդի հիշատակին	24
15.	Հարվածայինների մաս	26
16.	Արար	28
17.	Պսևտական	30
18.	Գյուղում	31
19.	Աշնան վերջուշ	33
20.	Յերկու սոսի	36
21.	Մի մանկան համար	38
22.	Փոքրիկ Ալիկին	40
23.	***	41
24.	Բերբի լիբրիան	42
25.	«Գեղջիկական» շարքից	43
26.	***	44
27.	Կառուցման յերդ	46
28.	Թխնելու յլը	47
29.	Հասարակ տղան	48
30.	Մանածաղբոճներին	49
31.	Նամակ բանխորներին	50
32.	Թուրք Միրը	52

X

ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

FL0044703

(154)

729

A $\frac{I}{8060}$

ԳԻՆԸ 40 ԿՈՊ.

**ԱԳԱՎՈՒ
ԼԻՐԻԿԱ ՈՒՅՆ**

Госиздат ССР Армении
Эривань—1930